

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA PERSONALITĂȚII PROTOPOPULUI GRECO-CATOLIC NICEFOR OSSIAN (1819-1881)

DANIEL-VICTOR SĂBĂCEAG*
VIOREL CÂMPEAN**

CONTRIBUTIONS TO THE KNOWLEDGE OF THE PERSONALITY
OF ARCHPRIEST GRECO-CATHOLIC NICEFOR OSSIAN (1819-1881)

This material is dedicated to Nicefor Ossian (1819-1881), Greek Catholic priest and archpriest of the Mireșul Mare district. He began his priestly career in Oarța de Jos where he served between 1846-1858, after which he pastored the community of Sălsig and exercised the function of archpriest of the Mireșul Mare district (1858-1881). Under his leadership, the believers built the parish house, the confessional school in Sălsig and became involved in the national movement of Romanians in Sălaj and Chioar. Also, at the end of the article, I presented some biographical data of the members of the Ossian family, who through their activity, contributed to the national emancipation movement of the Transylvanian Romanians and to the achievement of the Great Union in 1918.

Keywords: *Nicefor Ossian, Oarța de Jos, Sălsig, Greek Catholic Church, archpriest of the Mireșul Mare district*

Dorim să scoatem în evidență în acest material câteva crâmpie din viața unui vrednic protopop greco-catolic, iubit de credincioși și apreciat de către ceilalți slujitori ai Sfântului Altar. De asemenea, a fost întemeietorul unei familii care avea să dea mai multe generații de intelectuali de vază. Este vorba despre părintele Nicefor Ossian.

S-a născut în anul 1819 la Bârsău de Sus în familia lui George, sau după alte surse, Gregorius Oșian. Chiar dacă originea familiei era una modestă, tatăl său fiind menționat în documente în categoria socială „colonus”, adică a țăranilor iobagi, faptul că Nicefor și-a desăvârșit pregătirea, școlară, în acele vremuri, dovedesc hărnicia părinților și situația materială bună a familiei. A urmat filosofia la Liceul Catolic din Satu Mare¹,

---

* Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Sălaj; e-mail: sabaceag_daniel@yahoo.com

** Biblioteca Județeană Satu Mare; e-mail: viorel_campean@yahoo.com

¹ Szögi László, *A Szatmárnémeti R.K. Bölcsészeti Líceum és a Püspöki Szeminárium hallgatói. 1804-1852*, Satu Mare, Profundis, 2018, p. 171.

unde s-a remarcat prin rezultate excepționale obținând la toate disciplinele de studiu calificativul „eminens”². S-a căsătorit cu Maria Pop, născută în 1825 la Berința, în părțile Chioarului. A fost hirotonit în anul 1846, după care, vreme de 12 ani a slujit la Oarța de Jos.

În 21 iulie 1856, Nicefor Ossian, parohul Oarței de Jos a participat în calitate de asesor, alături de Ioan Pop Vitez, parohul Asuajului de Sus, George Cozma, parohul Someș Uileacului, Simion Zaharia, parohul Vicei, a fiscului George Vaida, preotul cooperador din Urmeniș, sub conducerea protopopului Grigore Pop, ca președinte al forului de judecată, la procesul disciplinar al vice-protopopului districtului Noțig, Alexandru Mica. Scaunul protopopesesc al tractului Băsești întrunit în localitatea Vicea, pe baza probelor din dosar îl găesc vinovat pe vice-protopopul Mica și îl va pedepsi cu amendă de 20 florini, pe seama fondului diecezan al preoților deficienți³.

În anul 1856, în urma decesului protopopului Ioan Pop, devine vacantă parohia din Șomcuta Mare și postul protopopesesc cu același nume. La 7 decembrie 1856, Nicefor Ossian, parohul Oarței de Jos, se adresează episcopului diecezei de Gherla, Ioan Alexi, solicitând conferirea parohiei vacante și demnitatea protopopească a Șomcutei Mari⁴. Alături de Nicefor Ossian, cele două funcții erau vizate și de către Vasile Hodor, parohul din Giurtelec⁵, Teodor Popanu, parohul din Suceiu de Sus⁶ și Atanasiu Cotuțiu, parohul din Satulung. La 18 ianuarie 1857, Grigore Pop, arhidiaconul Băseștilor solicitat de către episcopul Ioan Alexi să-și exprime părerea cu privire la conferirea parohiei Șomcuta Mare, opinează, că luând în considerare „*etatea, demnitatea, hărnicia și moralitatea e în cumpănă între Nicefor Ossian și Atanasiu Cotuțiu*”. Recomandarea lui Grigore Pop e acordată lui Atanasiu Cotuțiu, motivând că pe Ossian, „*nu lipsa, ci numai darul dobândiri rangului Protopopesesc*” l-a determinat să solicite parohia Șomcuta Mare, iar pe cel din urmă, „*starea cea slabă materială și greutatea creșterii pruncilor l-au împintenatu de a se ruga pentru ușurarea soartei sale*”⁷.

---

² Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Cluj (în continuare: S.J.A.N. Cluj), *fond Episcopia greco-catolică Cluj-Gherla*, dosar 134/1857, f. 9, vezi Anexa nr. 1.

³ Ciprian Rigman, *Protopopiate și protopopi în Dieceza Greco-Catolică de Gherla la mijlocul secolului al XIX-lea (1856-1868)*, Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2014, p. 274.

⁴ S.J.A.N. Cluj, *fond Episcopia greco-catolică Cluj-Gherla*, dosar 134/1857, ff. 13-14.

⁵ *Ibidem*, ff. 7-8.

⁶ *Ibidem*, ff. 15-20.

⁷ *Ibidem*, f. 1.

Începând cu anul 1858, a slujit la Sălsig, o parohie care avea 1025 credincioși în anul 1867, iar preotul Nicefor Ossian deținea funcția de vice-arhidiacon și inspector peste școlile naționale din districtul Nireșului, asesor la Scaunul consistorial și comisar delegat în cauze matrimoniale⁸. Dintr-un prețios document aflat în Arhiva acestei parohii, aflăm o frumoasă caracterizare a celui care a slujit cu credincioșie vreme de aproape un sfert de veac, 23 de ani. Dar iată textul: „*La anul 1858 în parohia Sălsigului aflăm de preot pre protopopul de pie memorie Nicefor Ossian în fruntea Tractului Mireșul Mare. Acest binemeritat preot venind în parohie cu cultură modernă, cu știință teologică, cu experiența, cu praxă, erudițiune și vocațiune adevărat apostolică a reformat și organizat exemplar parohia. Locuința preoțească, adecă casa parohială a edificat din nou după cum arată inscripțiunea la 1858, care edificiu pe acelea timpuri a fost model și astăzi servește de casă parohială. În preoția lui Nicefor Ossian s-a edificat și școala confesională proprie, toate din material de lemn, cu o sală spațioasă de învățământ și cu cuartir pentru învățător.*

Acest preot a fost modelul preoților arădicând onoarea ce să cade preoților atât din respectul portării cu exactitate a ambelor sale oficii, cât și întru creșterea familiei sale onorabile. Sfaturile părințești și înțelepte nici astăzi nu sunt uitate, deosebit în celea economice și comunale cum a fost la ocaziunea segregării pășumnei comunale de pe Deal, unde în procesul iscat între proprietarii nobili și între urbarialiști, a dat sfatul acestora să cumpere dela Domni competența lor, că astfel făcându-se o masă de pășune comună să rămână pentru vecinice timpuri stabilă pentru comună; propunerea aceasta salutară a fost respinsă de elementul renitent de pe timpul acela care s-a lăsat sedus de răuvoitorii poporului. Astăzi află poporul pasul greșit ce s-au făcut atunci, când n-au primit propunerea salutară a preotului lor înțelept și binevoitor. Mai treiesc și astăzi între poporul nostru bătrâni cari l-au cunoscut în persoană pe paroh-protopopul Nicefor Ossian și-l amintesc cu pietate ca pre un bun părinte și adevărat Apostol a lui Isus Hristos”⁹.

La Sălsig aveau să se nască Augustin și Pamfil, ambii urmându-i tatălui său întru preoție. Interesantă este povestea nașterii fiicei Emilia. Despre copiii lui Nicefor Ossian vom vorbi la finalul studiului nostru.

În anul 1861, prin decizia Ordinariatului diecezan, vice-protopopul surrogat al tractului Nireș și paroh în Sălsig, Nicefor Ossian, era ridicat la

⁸ *Șiematismulu Veneratului Cleru a nou înființatei diecese a Gherlei pre anulu dela Christosu 1867, Gherla, 1867, pp. 6, 120, 162.*

⁹ *Parohia ortodoxă Sălsig, Cartea de Aur a parohiei Sălsig, pp. 19-21.*

rangul de vice-protopop titular¹⁰. Promovarea în funcție îi dă ocazia lui Nicefor Ossian să redacteze o scrisoare la 26 aprilie 1861, de *mulțumită pentru Protopopie*, în care își exprimă atașamentul și fidelitatea față de Biserica Unită și ierarhul ei, episcopul Ioan Alexi¹¹ (vezi Anexa 2).

Activitatea lui în câmpul luptei pentru emancipare o putem afla din presa vremii. Astfel, în anul 1861 a donat 1 florin pentru Fondul „Gazetei” sau Fundațiunea Șincaiană¹². Îl găsim și în anul 1878 printre cei care contribuie cu sume de bani pentru susținerea Gimnaziului din Șimleu¹³.

Pronunciamentul de la Blaj a avut un ecou deosebit în rândul fruntașilor politici și a clerului greco-catolic din Țara Codrului. În 2 august 1868 în cadrul unei consfătuiri ce a avut loc la Bârsău de Jos, s-a prezentat și subscris “Pronunciamentul de la Blaj”, manifest național antidualist, redactat la 15 mai 1868. Astfel, cei prezenți la întrunire, „luându în considerațiune, că națiunea română precum în 1848, așa și acum e pentru pacea comună și egala îndreptățire a tuturor națiunilor din imperiu; luandu considerațiune, că baza ajungerii acestui scopu pre naltu este depusă în deciziunile națiunii române, aduse de congresul național, întrunitu în Blasiu la 3/15 maiu 1848, și că națiunea română se simte strânsu obligată prin jurământul ce l-a depusu „pre câmpul libertății de la Blasiu”; luându în considerațiune, că principiile și

¹⁰ Ciprian Rigman, *op. cit.*, p. 123.

¹¹ S.J.A.N. Cluj, *fond Episcopia greco-catolică Cluj-Gherla*, dosar 899/1858, ff. 1-3.

¹² „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, Brașov, nr. 24, 14 iunie 1861, p. 192.

¹³ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Maramureș (în continuare S.J.A.N. Maramureș), *fond Oficiul protopopesec greco-catolic Băsești*, dosar 15/1878, f. 10 v.

*deciziunile din cestiune ale națiunii române le vedemu renoite în Pronunciamentul de la 3-15 a.c. alu inteligenței române din Blasiu; subscrișii ne dechiarămu și ne alăturămu pre lângă acestu pronunciamentu primindu-ul de alu nostru”*¹⁴. Printre semnatarii acestui manifest național îi întâlnim pe: Alexandru Buda, avocat, Grigore Pop, arhidiaconul Băseștilor, Alexandru Pop, Nicefor Ossian, vice-protopopul Nireșului, Daniel Vultur, vice-protopop surogat al Băseștilor, Alexiu Varna, Andrei Cosma, Ioan Vasvari, Ioan Papiu, Leon Maior, Teodor Lengyel, Vasile Cudan, Ioan Simon, Ioan Pop, Laurențiu Caba, Ștefan Bogdan, Alexandru Costea, Ioan Bran, Simeon Thoma, Ioan Pop Vitez, Ignațiu Campeanu, Ioan Barbul, Ștefan Marchiș, Demetriu Cupșa, Ștefan Szabo, Gavril Barbul, George Pop, Mihai Pop, Petru Pop¹⁵.

Nicefor Ossian a participat cu drept de vot la sinodul electoral de alegere a mitropolitului Ioan Vancea, desfășurat la Blaj, în 12 august 1868¹⁶. Acest fapt e confirmat de *consemnarea speselor recerute la călătoria comisiei votisante la alegerea Mitropolitului Alba-Iuliei din Protopopiatul Mireșului*, întocmită de protopopul Nicefor Ossian, în Sălsig, la 15 iulie 1868, cuprinzând sumele achitate în acest scop de parohiile, preoții și cantorii districtului¹⁷.

În Arhivele sălăjene s-a păstrat un document privitor la recensământul populației și al animalelor din anul 1869 efectuat la Sălsig. Aflăm din acel document că familia Ossian locuia în Sălsig la nr. 241. Locuința era la nivelul pământului, deci nu avea etaj. Casa avea trei camere, salon, cămară și bucătărie. În acel an trăiau în casă copiii Luiza, Augustin și Emilia.

În ceea ce privește animalele, familia deținea trei iepe ușoare, doi mânji, trei vaci, patru boi și doi viței până în trei ani, cornutele fiind de rasă ungurească. De asemenea, 15 porci și o familie de albine completau gospodăria. Animalele erau ținute în două grajduri, familia posedând și o șură.

Patru slujitori ajutau la bunul mers al gospodăriei. Doi boari: Asztalos Togyer (născut în 1829 la Oarța de Sus, văduv) și Iuon Rusz (născut în 1814 la Sălsig, căsătorit, care avea stagiul militar satisfăcut), probabil o femeie care ajuta în gospodărie, Kora Tatia (născută în 1811 la

¹⁴ „Federațiunea”, Pesta, nr. 133, 10/22 septembrie 1868, p. 523.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ „Albina”, Viena, anul III, nr. 74, 12/24 iulie 1868, p. 2.

¹⁷ S.J.A.N. Maramureș, *Colecția Matricole Confesionale*, document găsit în registrul nr. 1536/1858-1872.

Bârsău de Sus, căsătorită) și un tânăr, Micikus Mitru (născut în 1850, necăsătorit, care probabil venea doar o dată la săptămână pentru anumite munci în grajduri)¹⁸.

După un „morb” de doi ani, Nicefor Ossian, asesor consistorial, vice-arhidiacon al districtului Mireșul Mare și parohul Sălsigului, a trecut la cele veșnice la 2 martie 1881, în etate de 62 de ani și 34 ani de preoție. În matricula morților se specifică că moartea a fost naturală, iar în registrul preoților repausați din Dieceza Gherla e menționată ca și cauza morții: „mai nainte umflătură de maiu și splină, în fine strâmsoare”. I-a rămas o casă cu grădină, 12 iugăre de pământ, vite, avea deci o stare materială bună¹⁹. Decesul său, a fost consemnat și în presa românească²⁰. Ceremonia funerară a fost oficiată în 6 martie 1881 de protopopul Alexiu Varna și alți 7 preoți din district.

Tot din *Cartea de aur a parohiei Sălsig* aflăm că protopopul Nicefor Ossian a fost înmormântat „cu pompă cuviincioasă în cimitirul comun”. Familia întristată i-a rădicat la mormânt un monument de piatră cu inscripțiunea următoare: «Aici odihnește Nicefor Ossian fost paroch al Sălsigului și protopop al Tract. Mireșului Mare, mort la 1881 martie 2. Odihnească în pace»²¹.

adeverat expoziție a
Paroch - Protopopul Nicefor Ossian a repostat
la 2 Martie 1881 după un serviciu de 23 ani în pa-
rochia Sălsigului și să înmormântat cu pompă cu-
viincioasă în cimetirul comun. Familia întristată
i-a rădicat la mormânt un monument de piatră
cu inscripțiunea următoare: Aici odihnește Nicefor
Ossianu fost paroch al Sălsigului și protopop al Tract.
Mireșului mare, mort la 1881 martie 2. Odihnească
în pace. -

¹⁸ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Sălaj, fond *Comitatul Solnocul de Mijloc - Recensământul din 1869*, dosar 54/1869, vol. II, ff. 181-183.

¹⁹ S.J.A.N. Cluj, fond *Episcopia greco-catolică Cluj-Gherla, Protocolul preoților repausați ai Diecezei Gherla/1856-1948*, ff. 56 r.-57 v.

²⁰ „Amicul Familiei”, Gherla, an V, nr. 5, 8/20 martie 1881, p. 56; „Familia”, Oradea, an XVII, nr. 18, 1/13 martie 1881, p. 111.

²¹ Parohia ortodoxă Sălsig, *Cartea de Aur a parohiei Sălsig*, p. 21.

Din păcate, astăzi acel monument din piatră ar trebui din nou ridicat...

În familia preotului Nicefor Ossian și a Mariei născută Pop s-au născut copiii:

1) *Aloisia (Luisa) Ossian* s-a născut la Oarța de Jos în anul 1856. Aloisia s-a căsătorit cu teologul absolut Ladislau Bogdan²². Evenimentul a fost oficiat în 26 februarie 1872 la Sălsig, preot cununător fiind Alexiu Varna, pe atunci slujitor în Mireșu Mare. Nași au fost Ștefan Pop, paroh în Buzeștiși Alexiu Kincses, la libera învoire și Ioan Toma cu soția lui, proprietari în Valea Vinului și Eötvös Robert, la cununia „înșuși”²³. Mirele era născut în anul 1859 la Valea Vinului, tatăl lui numindu-se Dumitru Bogdan. În anul 1871 era teolog în anul IV – terminal la Seminarul Romano-Catolic din Oradea, coleg fiind cu viitorii preoți Ioan Buteanu, Vasile Herló și Ioan Szabo²⁴.

(Hymen.) Dlu Ladislau Bogdanu, teologu de dieces'a Oradei mari, si-a incredintiatu de fliitóri'a so-cia pe domnisiór'a Luisa Ossianu, fiic'a parintelui pro-topopu din Selsigiu, in districtulu Cetâtii-de-pétra.

²² „Familia”, Pesta, an VIII, nr. 8, 20 febr./3 martie 1872, p. 95.

²³ S.J.A.N. Maramureș, *Colecția Matricole Confesionale*, Registrul nr. 1539/1858-1876, ff. 29 v.-30 r.; „Familia”, Pesta, an VIII, nr. 8, 20 febr./3 martie 1872, p. 95.

²⁴ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Magno-Varadinensis G.R.C. pro anno MDCCCLXXI.*, Magno-Varadini, 1871, p. 88.

Nu a fost o căsnicie prea reușită. „Familia” lui Iosif Vulcan relatează un fapt deosebit de grav întâmplat către sfârșitul anului 1875 în Valea Vinului. Ex-preotul Bogdan, care avea „un temperament crud” și-a omorât în bătaie „cocierul”²⁵, cu ajutorul unui topor, deoarece, se pare că acela cunoștea foarte multe dintre fărâdelegile stăpânului, căruia îi era teamă că le va dezvălui. Ucigașul a avut o atitudine „excesivă” și în fața judei administrative din Cărășeu, astfel că acesta a dat ordin să fie dus în fața procurorului regesc din Satu Mare²⁶. Cert este că în anul 1881, la decesul tatălui său, Nicefor Ossian, Aloisia era preoteasă văduvă²⁷.

Unu preotu ucigasiu. Din Satumare se relata diuarielor unguresci o intemplare forte trista. Unu ex-preotu, care porța numele Bogdanu, si are unu temperamentu crudu, la 20 nov., in comun'a Borhidu, intr' atât'a si-a batutu cocieriulu cu unu toporu, încâtu acel'a a dâu'a di muri. Caus'a acestui omoru se dice a fi, cã cocieriulu sciindu mai multe fara-de-legi ale ex-preotului, acest'a s'a temutu, cã le va descoperi. Ucigatoriulu fu prinsu si dusu la Carasiu. Aice judele administrativu lu-ascultã, dar si acuma se purtã atãtu de excessivu, încãtu acest'a fu silitu a demandã sè-lu lege. — Dinsulu fu predatu procurorului regescu din Satumare.

2) *Augustin Ossian*²⁸s-a născut la 31 iulie 1858 în Sălsig. Naș i-a fost protopopul Grigore Pop de Băsești, iar preot botezător, Vasile Cudan, administrator în Oarța de Jos²⁹. A absolvit liceul la Beiuș în 1878³⁰, urmând apoi teologia la Gherla. S-a căsătorit cu Emilia, fiica preotului Ioan Galu din Supuru de Sus. A fost hirotonit în 1883. L-a secondat pe Ioan Galu în slujire

²⁵ Căruțașul.

²⁶ „Familia”, Budapesta, an XI, nr. 48, 30 noiembrie/12 decembrie 1875, p. 571.

²⁷S.J.A.N.Cluj, *fond Episcopia greco-catolică Cluj-Gherla - Protocolul preoților repausași ai Dicezei Gherla/1856-1948*, ff. 56 v. - 57 r.

²⁸*Preotul Augustin Ossian, o personalitate care și-a contopit destinul cu Supuru de Sus*, „Informația de duminică”, an VII, nr. 352, 6 septembrie 2009, p. 8.

²⁹S.J.A.N. Maramureș, *Colecția Matricole Confesionale*, Registrul nr. 1536/1858-1872, ff. 1 v. - 2 r.

³⁰*Raport despre Gimnasiul Sup. Gr. Cat. din Beiuș pentru anul scol.1877/78*, Beiuș, 1878, p. 27.

până la repausarea acestuia, survenită în 27 martie 1894. Îi urmează socrului său ca paroh la Supuru de Sus, fiind numit la recomandarea vicarului foraneu de la Șimleu, Alimpiu Barbuloviciu. A slujit până la săvârșirea din viață în aceeași parohie.

În familia lor s-au născut copiii: Coriolan (născut în 1907, viitor preot), Nicefor (născut în 1884, învățător, a decedat în 1949 la Șimleu), Ioan (1886, contabil la clinicile din Cluj), Otilia (1888), Augustin (1890, a decedat un an mai târziu, în 1891), Augustin (1892, profesor la Carei, unde a și repausat în 1984), Coriolan (n. 1894, m. 1898). A mai avut două fete: Elena (învățătoare suplinitoare în primul război mondial la Supuru de Sus) și Mărioara (căsătorită cu pr. Vasile Sestraș).

În 1912 a reușit terminarea construcției la noua biserică din Supuru de Sus, cu hramul „Intrarea în biserică a Maicii Domnului”. Știm că în 1914 avea și funcția de notar al tractului protopopesc Șamșud.

A fost membru al despărțământului Tășnad al „Astrei”. Multă vreme va îndeplini și funcția de protopop al Districtului Șamșod din cadrul Vicariatului Silvaniei, Episcopia Gherlei. În 1 decembrie 1918 a fost delegat de drept la Alba Iulia. A repausat în 2 septembrie 1929, după 46 de ani de preoție, fiind înmormântat în curtea bisericii din Supuru de Sus.

3) Despre arhidiaconul onorar *Pamfil Ossian* ar fi multe de spus³¹. A fost un înflăcărat patriot și unul dintre aprigii colaboratori ai lui Vasile Lucaciu, fruntaș al mișcării naționale. Pamfil s-a născut la Sălsig în 15 iulie 1861 și a fost botezat în 16 iulie de către Ioan Pop, preotul cooperator din Bozânta Mică³².

³¹ Viorel Câmpean, *150 de ani de la nașterea arhidiaconului onorar Pamfil Ossian*, „Eroii Neamului”, Satu Mare, an XIII, (serie nouă), nr. 3 (48), 2021, pp. 65-67.

³² S.J.A.N. Maramureș, *Colecția Matricole Confesionale*, Registrul nr. 1536/1858-1872, ff. 22 v.- 23r.

Liceul l-a urmat la Beiuș, absolvind în anul 1879. A studiat apoi teologia la Seminarul latin din Satu Mare, terminând în 1883. S-a căsătorit în 5 mai 1884 cu Elisabeta Ardelean, fiica preotului paroh din Homorodu de Mijloc, George Ardelean. A fost hirotonit în 7 noiembrie 1884.

În anul următor, la Homorodu de Mijloc se naște fiul lui, Ioan Pavel George³³, care va fi preot, profesor, un adevărat apostol al românismului în capitala culturală a Sălajului, Șimleu Silvaniei. După hirotonire până în 1886 a funcționat în calitate de cooperator al socrului său la Homorodu de Mijloc.

Între 1886 și 1895 a funcționat ca administrator parohial în Cărășeu. În anul venirii sale la Cărășeu a fost terminată construirea bisericii de zid cu hramul „Sf. Arh. Mihail și Gavril”. Aici se vor naște copiii: Aurelia Gabriela (n. 1887, căsătorită cu pr. Emil Deac), Adrian (n. 1890-m. 1891) și Maria Magdalena (n. 1892-m. 1972 la Cluj, a fost căsătorită cu pr. dr. Gheorghe Hetcou, fost director de liceu la Baia Mare).

Din 1896 va fi paroh în Roșiori. A fost membru constant și marcant al „Astra”, fiind ales în 17 aprilie 1904 în cadrul Comitetului Despărțământului Sătmăr-Ugocea al acestei benefice instituții culturale românești. În 31 august 1909 a fost ales în comitetul P.N.R. cercul electoral Cărășeu. Se remarcă în

³³ Dr. Ioan Ossian (1885-1953) - s-a născut la 27 martie 1885 în localitatea Homorodu de Mijloc, județul Satu-Mare, în familia preotului greco-catolic Pamfil Ossian și a Elisabetei, născută Ardelean. Absolvent al Academiei Teologice din Oradea și a Facultății de litere din cadrul Universității din Cluj, doctor în litere (1910), protopop onorar al bisericii greco-catolice din Șimleu Silvaniei (1926). Între 1911-1919 a predat latină și istorie la Liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș, apoi din 5 iulie 1919 până la 30 august 1940 a fost director al Liceului „Simion Bărnuțiu” din Șimleu Silvaniei. În perioada iunie 1927- iunie 1928 a ocupat funcția de prefect al Sălajului, numit prin Decretul Regal nr. 2167 din 28 iunie 1927. În perioada ocupației maghiare, a fost profesor la Liceul „C. Diaconovici Loga” din Timișoara (1940-1945), de unde s-a pensionat. Se reîntoarce la Șimleu, lucrează ca și contabil la spitalul orașenesc, până în 15 august 1952, când este arestat și închis la Oradea, apoi dus la Canal, la Poarta Albă, Poarta Galiș, Km 31 și Capul Midia, unde a decedat la 4 ianuarie 1953. Vezi și Marin Pop, *Personalități sălăjene din generația Marii Uniri*, Editura Argonaut/Mega, Cluj-Napoca, 2018, pp. 530-542; Dănuț Pop, Doru E. Goron, *Prefecții județului Sălaj - o istorie în documente*, Editura Caiete Silvane, Zalău, 2007, p. 58.

luptele electorale din 1910, sprijinind candidatura părintelui Constantin Lucaciu. În 12 noiembrie 1918 face parte dintre cei 44 de membri ai C.N. Român din comitatul Satu Mare, aleși la Baia Mare. În 29 noiembrie a aceluiași an este ales și în C.N.R. cercual Seini. S-a numărat printre delegații Sătmăruului prezenți la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. În zilele tulburi de la începutul anului 1918 a trebuit să se ascundă din calea furiei secuilor bolșevici, până la venirea armatei române.

După Unire s-a remarcat ca unul dintre fruntașii național-țărăniști locali, afirmând despre sine că „s-a născut, crescut și încărunțit” sub faldurile ideilor național-țărăniște. A funcționat ca paroh la Roșiori până în 1934, fiind și protopop al districtului Seini. Sub păstorirea sa biserica a fost înzestrată cu un frumos iconostas.

În anul 1936, în cadrul Episcopiei de Maramureș, era canonic penitenciar sau duhovnic, director al Administrației capitulare, asesor consistorial și al Tribunalului matrimonial, asesor al Serviciului de conturi diecezan. De asemenea, era asesor consistorial al Episcopiei de Oradea. A murit, se pare, la Lugoj, în greii ani ai refugiului care a urmat odiosului dictat de la Viena.

4) *Emilia Ossian* s-a născut la 21 noiembrie 1864 în casa parohială din Bozânta Mică și a fost botezată, patru zile mai târziu, la Bușag, nașterea fiind însă înregistrată la Sălsig³⁴. Emilia a avut-o ca nașă pe Linca Văleanu, preteasa din Bușag, iar slujba botezului a fost oficiată de Vasile Pop, parohul din Bușag³⁵. La 4 septembrie 1882, în Sălsig, avea să se căsătorească cu Grigore Pop de Mireșu Mare (1859-1942)³⁶. Nași la logodnă au fost Teodor Indre, protopop și Ștefan Pop, paroh în Babța, iar la cununie, Spectatul Domn George Pop și Elena Pop, posesori în Băsești³⁷. Cununia a fost oficiată de către Teodor Indre, protopop al Mireșului Mare și paroh în Sălsig. Grigore s-a născut la Babța, în familia preotului Ștefan Pop de Mireșu Mare. Studiile gimnaziale și liceale le-a efectuat la Satu Mare³⁸, fiind elevul

---

³⁴ S.J.A.N. Maramureș, *Colecția Matricole Confesionale*, Registrul nr. 1536/1858-1872, f. 49 v. -50 r.

³⁵ *Ibidem*.

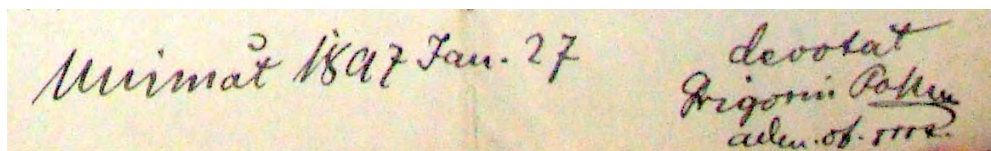
³⁶ Viorel Câmpean, *Canonicul Grigore Pop de Mireșu Mare, un participant la Marea Unire mai puțin cunoscut*, în „Mărturie culturale”, Satu Mare, an, nr. 4 (12), octombrie-decembrie 2018, pp. 19-21.

³⁷ S.J.A.N. Maramureș, *Colecția Matricole Confesionale*, Registrul nr. 1540/1876-1912, ff. 8 v. - 9 r.

³⁸ *A Szatmári Kir. Kath. Főgymnasium Értesítvénye az 1875-76 tanévről.*, Szatmár, 1876, pp. 16-17.

lui Petru Bran, absolvind în 1878³⁹. A urmat teologia la Gherla, unde se pare că a fost președinte al Soc. Literare Seminariale „Alexi-Șincai”. Hirotonit în 1882. A slujit la Acăș din aprilie 1883, vreme de un deceniu. Aici s-a născut în 17 iulie 1886 fiul Ștefan (decedat în 1977, Gherla). Botezul a avut loc la 31 octombrie 1886 iar nașii copilului au fost George Pop de Băsești cu soția, lucru ce atestă înrudirea cu familia celebrului patriot⁴⁰. Din 1899 a trebuit să poarte crucea grea a văduviei, rămânând să-și crească singur fiul Ștefan.

Grigore Pop și-a legat viața de parohia Unimăt, slujind din 1894 ca administrator parohial iar apoi ca paroh, administrând și oficiul vice-arhidiaconal al Eriului. A contribuit la ridicarea de școli românești și locuințe pentru învățători. Membru fruntaș al „Astrei” pe aceste meleaguri, fiind ales chiar membru pe viață. A sprijinit activitățile culturale, spre exemplu „Societatea pentru fond de teatru român”.

În 1910 a primit numirea de canonic. A fost un animator al „Reuniunii învățătorilor români” din părțile în care a slujit. În 1908 preoții din subordinea sa i-au pregătit o frumoasă sărbătorire la Unimăt, cu ocazia împlinirii a unui sfert de secol de slujire. S-a remarcat și ca un activ membru al „Astrei”, fiind director al Despărțământului Gherla. După plecarea din ținuturile noastre a deținut vreme de 11 ani funcția de rector al Seminarului din Gherla.

A fost delegat al Capitlului din Gherla la Alba Iulia în 1 Decembrie 1918⁴¹. În 1925 ajunsese canonic lector al Episcopiei de Gherla, asesor consistorial,

³⁹ A Szatmári Kir. Kath. Főgymnasium 1877/1878 Évi Értesítője, Budapest, 1878, p. 33; Schematismus 1906, Gherla, p. 331.

⁴⁰ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Satu Mare, *Colecția registrelor parohiale de stare civilă din județul Satu Mare*, Registrul nr. 8, ff. 45 v.-46 r.

⁴¹ *Dicționarul personalităților Unirii: Trimișii românilor transilvăneni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia*, Alba-Iulia, 2003, p. 185.

asesor al Tribunalului matrimonial și președinte al Comisiei pentru examinarea cantorilor. În 1930 era canonic arhidiacon, lector, vicepreședinte al Tribunalului matrimonial și al Exactoratului diecezan, președinte al Comisiei pentru examinarea cantorilor.

A păstrat o legătură frumoasă cu localitatea natală, Babța, iconostasul bisericii de zid, sculptat de către Samuil Kereszteși din Tășnad fiind realizat pe spesele sale, întru amintirea scumpilor săi părinți. A ajuns nestorul Capitlului Catedral din Gherla, trecând la cele veșnice la sfârșitul anului 1942⁴².

În concluzie, putem afirma că atât protopopul Nicefor Ossian, cât și urmașii săi au făcut parte din galeria personalităților care prin activitatea desfășurată pe tărâm național, spiritual și cultural au făcut cinste bisericii greco-catolice și neamului românesc în vremurile trecute, pe plaiurile nord-vestice ale românismului.

---

⁴² „Unirea”, Blaj, an LII, nr. 50, 26 dec. 1942, p. 4.

2. Scrisoarea de mulțumire a lui Nicefor Ossian adresată episcopului Ioan Alexi ca urmare a promovării în funcția de vice-protopop titular a tractului Nireșul Mare⁴⁴.

Marimea Vestra!
 Preluminate Preiantite Homme Evêque!
 Homme abmeu Preindurate Parente,
 Patrone, et Preside!!!
 Sum norocita a primi gratiosulu (fidelu) de inve-
 stitura v' Protopopului actualu in Tractulu Nire-
 șului Mare, cu atu 20 Iulij a. c. N° 56.
 Ilustrișime Homme Evêque!
 De si cumva tocma din dorile servitiului meu pe-
 teronulu stantii M. Preserei - tote intantiume în
 era într' acolo încordate ca scopulu - misiunii mele
 principale - ,, Conducerea turmei mie concediute
 la pășuncea salutei - la izvorulu cel de apă vie
 invicii curgătorii - rediarea împodobirea edificiului
 morale, înalțarea turmului de padia in vinea Dom-
 nului, ... se nu devie neîncredonatu; totus exca-
 tarea accluias actu gratiosu de investitura Protopo-
 pului actualu, nu intus atata meritulu s virtute,
 lonu mele splendide, preciatu mai multu Naltai

⁴⁴ S.J.A.N. Cluj, fond Episcopia greco-catolică Cluj-Gherla, dosar 863/1861, ff. 1-3.

Ilustratei Vestre chemari episcopale - corespunde.
 torelor îndurării, și marimoșii bunavolintia de a
 reduce la reverință et onorale publici meritele, sau
 virtuțile bune unui fiice carele dintre subordina-
 ții, și - potu și învasescu. - și cu carele nu în-
 fapte exelente, nu în splendoru de virtutii, ci mai
 multu ntru nepotintia și nelucrare me potu mandri
 me simtiu destulu repletitu când prin ale mele conlu-
 crari în sferim de activitate, miam potutu aquiri
 cu mai onorifiu: ^{atributu} confidentialia prepositorum în
 Hierarchy, și deoseb Presidului, et Chefului meu
 principale.

Precum în or și care statu, sau societate
 omenească, basca sustinerii și integritatei e sin-
 gura sinceră et imprimutată confidentialia între
 membrii respectivi; așa vermele la rădăcina roșe-
 torii, și or ceva de viciat accias societății.
 Statu restornatoriu e singur reconfidentia-
 ne imprimutată învedere.

Apromi sarcină de oficiu, e supunerea voinței
 Prelatului conferitoriu. Gratosulu actu de in-
 vestitura oficiului prepozicescu prin gratia
 Ilustratei Vestre demanată, din partem e conside-
 rolu de

Pres. Ep. Arh. 801.

de asa crîcă, intenciuile interprinse pentru
 mîntarea binelui comun, pentru infflorirea pe-
 sericii - fericirea Patriei - cultivarea et lumina-
 narea Natiunii noastre romane, - cu rezultata
 si de Dumnezeu binecuvantata, se le po-
 teti desfasura. - Cari vei accorda

Si Ilustrataei Vestre Episcopesci - in
 Selsign 20 Aprilie 1861
 preumilitu fii capolanu
 Nicefor Spianu
 V. Protog. Niresului Mare